

**Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаевтың
Қазақстан халқына Жолдауы.
2018 жылғы 10 қаңтар**

**Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы
дамудың жаңа мүмкіндіктері**

Бүгінде әлем Төртінші өнеркәсіптік революция дәуіріне, технологиялық, экономикалық және әлеуметтік салалардағы терең және қарқынды өзгерістер кезеңіне қадам басып келеді.

Жаңа технологиялық қалып біздің қалай жұмыс істейтінімізді, азаматтық құқықтарымызды қалай іске асыратынымызды, балаларымызды қалай тәрбиелейтінімізді түбегейлі өзгертуде.

Біз жаһандық өзгерістер мен сын-қатерлерге дайын болу қажеттігін ескеріп, «Қазақстан-2050» даму стратегиясын қабылдадық.

Алдымызға озық дамыған отыз елдің қатарына кіру мақсатын қойдық.

100 нақты қадам – Ұлт жоспары жүзеге асырылуда. Оның 60 қадамы қазірдің өзінде орындалып қойды. Қалғандары, негізінен, ұзақ мерзімге арналған және жоспарлы түрде іске асырылуда.

Өткен жылы Қазақстанның Үшінші жаңғыруы бастау алды.

Индустрияландыру бағдарламасы табысты іске асуда.

«Цифрлық Қазақстан» кешенді бағдарламасы қабылданды.

Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі дамуының кешенді стратегиялық жоспары жасалды.

Біздің ұзақ мерзімді мақсаттарымыз өзгеріссіз қала береді.

Қажетті бағдарламалардың барлығы бар.

Бұл Жолдау жаңа әлемге, яғни Төртінші өнеркәсіптік революция әлеміне бейімделу мен жетістікке жету жолын табу үшін не істеу қажеттігін айқындайды.

Құрметті отандастар!

Біз әлем елдерінің **сенімі мен құрметіне бөленіп, брендке айналған** тәуелсіз Қазақстанды құрдық. 2017 жылы біздің ел **БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің** тұрақты емес мүшесі болды.

2018 жылдың қаңтар айында оған **төрағалық** етудеміз.

Біз дүниежүзілік **ЭКСПО мамандандырылған көрмесін** өткізу үшін әлемдік қоғамдастық таңдап алған ТМД және Шығыс Еуропа елдері арасындағы бірінші мемлекет болдық.

Қазақстанда табысты жұмыс істеп келе жатқан **нарықтық экономика моделі** қалыптасты.

2017 жылы еліміз әлемдік дағдарыстың қолайсыз салдарын еңсеріп, **сенімді өсу жолына** қайта түсті. Жыл қорытындысы бойынша ішкі жалпы өнімнің өсуі **4 процент** болып, ал өнеркәсіптік өнімнің өсуі **7 проценттен** асты.

Бұл орайда, өнеркәсіптің жалпы көлемінде **өңдеуші сектордың** үлесі **40 проценттен** асып түсті.

Қазақстанның қолайлы дамуы **орта таптың** қалыптасуына мүмкіндік берді.

Кедейшілік **13 есе** қысқарып, жұмыссыздық деңгейі **4,9 процентке** дейін төмендеді.

Еліміздің әлеуметтік-экономикалық табыстарының негізі – біздің **басты құндылықтарымыз** ретінде қала беретін **азаматтық бейбітшілік, ұлтаралық және конфессияаралық келісім.**

Дегенмен, Қазақстанның жетістіктері **сенімді тірек** саналады, бірақ ол ертеңгі табыстарымыздың **кепілі емес екенін** жақсы сезінуіміз керек.

«Көл-көсір мұнайдың» дәуірі аяқталып келеді. Елімізге **дамудың жаңа сапасы** қажет.

Жаһандық трендтер көрсетіп отырғандай, ол, бірінші кезекте, **Төртінші өнеркәсіптік революция** элементтерін кеңінен енгізуге негізделуі тиіс.

Мұның өзіндік **сын-қатерлері де, мүмкіндіктері де** бар.

Жаңа әлем көшбасшыларының қатарына қосылу үшін Қазақстанда қажетті нәрсенің бәрі бар екеніне сенімдімін.

Бұл үшін **мынадай міндеттерді** шешуге жұмылуымыз керек.

**ПРЕЗИДЕНТ
ЖОЛДАУЫ
- 2018**

“Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері”
Нұрсұлтан Назарбаев

Индустрияландыру жаңа технологияларды енгізудің көшбасшысына айналуы тиіс.

Оның нәтижелері мұнай бағасы күрт төмендеген 2014-2015 жылдардағы дағдарыста негізгі тұрақтандырушы факторлардың бірі болды.

Сол себепті жоғары еңбек өнімділігі бар қайта өңдеу секторына деген бағдарымыз өзгерген жоқ.

Сонымен қатар индустрияландыру 4.0 жаңа технологиялық қалыптың барлық мүмкіндіктерін пайдалана отырып, мейлінше инновациялық сипатқа ие болуға тиіс.

Кәсіпорындарымызды жаңғыртуға және цифрландыруға бағытталған, өнімнің экспортқа шығуын көздейтін жаңа құралдарды әзірлеп, сыннан өткізу қажет.

Бұлар, бірінші кезекте, технологиялардың трансфертін ынталандыруға тиіс.

Еліміздің бірнеше өнеркәсіптік кәсіпорнын цифрландыру жөніндегі пилоттық жобаны іске асырып, бұл тәжірибені кеңінен тарату керек.

Цифрлық және басқа да инновациялық шешімдерді әзірлеушілердің өз экожүйесін дамытуы аса маңызды мәселеге айналып келеді.

Ол біздің Назарбаев Университеті, «Астана» халықаралық қаржы орталығы, IT-стартаптардың халықаралық технопаркі сияқты инновациялық орталықтардың төңірегінде қалыптасуға тиіс.

«Алатау» инновациялық технологиялар паркінің қызметін ұйымдастыруды түбегейлі қайта қарау қажет.

Нақты сектордың жаңа технологияларға деген сұранысты ынталандыруы және венчурлық қаржыландырудың жеке нарығының қызметі инновациялық экожүйе жетістіктерінің негізгі факторлары болып саналады.

Бұл үшін тиісті заңнама қажет.

Бұдан бөлек, IT және инжинирингтік қызмет көрсетуді дамыту ерекше маңызға ие болып отыр.

Экономиканы цифрландыру табыс әкелгенімен, жұмыс күшінің көптеп босап қалу қаупін де тудырады.

Босайтын жұмыс күшін еңбекпен қамту үшін келісілген саясатты алдын ала тиянақтау керек.

Білім беру жүйесін, коммуникация мен стандарттау салаларын жаңа индустрияландыру талаптарына бейімдеу қажет болады.

2018 жылы «цифрлық дәуір» өнеркәсібін қалыптастыруға арналған индустрияландырудың үшінші бесжылдығын әзірлеуге кірісу керек.

Ресурстық әлеуетті одан әрі дамыту.

XXI ғасырда әлемнің табиғи ресурстарға деген мұқтаждығы жалғасуда. Олар болашақта жаһандық экономиканы және еліміздің экономикасын дамыту барысында **ерекше маңызға** ие болады.

Бірақ шикізат индустрияларын ұйымдастыру ісін, табиғи ресурстарды басқаруға қатысты ұстанымдарды **сыни тұрғыдан қайта пысықтау** керек.

Кешенді **ақпараттық-технологиялық платформаларды** белсенді түрде енгізу қажет.

Кәсіпорындардың энергия тиімділігі мен энергия үнемдеуге, сондай-ақ энергия өндірушілердің өз жұмыстарының **экологиялық тазалығы** мен тиімділігіне қойылатын талаптарды арттыру керек.

Астанада өткен **ЭКСПО-2017** көрмесі баламалы, «таза» энергия саласындағы дамудың қаншалықты қарқынды екенін көрсетті.

Бүгінде әлем бойынша өндірілетін электр энергиясының **төрттен бірі жаңартылатын энергия көздеріне** тиесілі.

Болжам бойынша, **2050 жылға қарай** бұл көрсеткіш **80 процентке** жетеді.

Біз **2030 жылға қарай** Қазақстандағы **баламалы энергия** үлесін **30 процентке** жеткізу міндетін қойдық.

Қазір бізде жалпы қуаттылығы **336 МВт** болатын **жаңартылатын энергия көздерінің 55 нысаны** жұмыс істейді. Соларда 2017 жылы **1,1 миллиард киловатт-сағат** «жасыл» энергия өндірілді.

«Жасыл» технологияларға инвестиция салу үшін бизнесті ынталандыру маңызды.

Өңірлердің әкімдері шағын және орта бизнес субъектілерін кеңінен тартып, **тұрмыстық қаттықалдықтарды** заман талабына сай утилизациялау және қайта өңдеу үшін шаралар қабылдау керек.

Осы және басқа да шаралар заңнамаға, соның ішінде **Экологиялық кодекске** өзгерістер енгізуді талап етеді.

ҮШІНШІ. «Ақылды технологиялар» – агроөнеркәсіп кешенін қарқынды дамыту мүмкіндігі.

Аграрлық саясат еңбек өнімділігін түбегейлі арттыруға және өңделген өнімнің экспортын ұлғайтуға бағытталуы керек.

Біз егін егіп, дәнді дақылдарды өсіруді үйрендік.

Оны мақтан тұтамыз. Алайда, қазір ол жеткіліксіз.

Шикізатты қайта өңдеуді қамтамасыз етіп, әлемдік нарықтарға жоғары сапалы дайын өніммен шығуымыз қажет.

Бұл мәселені шешуге барлық аграрлық кешеннің түбегейлі бет бұруы маңызды.

Аграрлық ғылымды дамыту мәселесі басты назарда болуға тиіс.

Ол ең алдымен жаңа технологияларды трансферттеумен және оларды отандық жағдайға бейімдеумен айналысуы қажет.

Осыған орай аграрлық университеттердің рөлін қайта қарау керек.

Олар диплом беріп қана қоймай, ауыл шаруашылығы кешенінде нақты жұмыс істейтін немесе ғылыммен айналысатын мамандарды дайындауға тиіс.

Бұл жоғары оқу орындарынан оқу бағдарламаларын жаңартып, агроөнеркәсіп кешеніндегі озық біліммен үздік тәжірибені тарататын орталықтарға айналу талап етіледі.

Ауыл шаруашылығын қарқынды дамыту өнімнің сапасы мен экологиялық тазалығын сақтай отырып жүргізілуі қажет.

Бұл бүкіл әлемге танылатын «Қазақстанда жасалған» табиғи азық-түлік брендин қалыптастырып, ілгерілетуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар жерді барынша тиімді игеретіндерді ынталандырып, ал дұрыс пайдалана алмайтындарға шара қолдану керек.

Тиімсіз субсидияларды ауыл шаруашылығы кешені субъектілеріне арналған банк несиелерін арзандатуға қайта бағыттау қажет.

5 жыл ішінде агроөнеркәсіп кешеніндегі еңбек өнімділігін және өңделген ауыл шаруашылығы өнімінің экспортын, тиісінше, кем дегенде 2,5 есеге арттыруды тапсырамын.

ТӨРТІНШІ. Көлік-логистика инфрақұрылымының тиімділігін арттыру.

Бүгінде Қазақстан арқылы **бірнеше трансконтиненталды коридор** өтеді.

Бұл туралы көп айтылды.

Жалпы, Қазақстан арқылы өткен жүк транзиті 2017 жылы **17 процентке** өсіп, **17 миллион тоннаға жуықта**

Транзиттен түсетін жыл сайынғы табысты 2020 жылы 5 миллиард долларға жеткізу міндеті тұр.

Бұл инфрақұрылымға жұмсалған мемлекет қаражатын тез арада қайтаруға мүмкіндік береді.

Жүк қозғалысын онлайн режимінде бақылап, олардың **кедергісіз тасымалдануы үшін** және кедендік операцияларды жеңілдету мақсатымен **блокчейн** сияқты **цифрлық технологиялардың** ауқымды түрде енгізілуін қамтамасыз ету қажет.

Заманауи шешімдер логистиканың барлық буынының өзара байланысын ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

«**Үлкен деректерді**» (*Big data*) пайдалану сапалы талдауды қамтамасыз етуге, **өсімнің резервінанықтауға** және **артық шығынды** азайтуға жағдай туғызады.

Осы мақсаттар үшін **Интеллектуалды көлік жүйесін** енгізу қажет.

Бұл жүйе көлік ағынын тиімді басқаруға және **инфрақұрылымды одан әрі дамыту** қажеттігін анықтауға жол ашады.

Ішкі өңірлік қатынастарды жақсарту үшін **автожолдардың жергілікті желісін жөндеу мен қайта салуға арналған** қаржы көлемін көбейту керек.

Осыған жыл сайын бөлінетін бюджет қаражатының жалпы көлемін орташа мерзімдегі кезеңде 150 миллиард теңгеге жеткізу қажет.

Бұл жұмысқа **өңірлердегі барлық әкімдіктердің белсенді қатысуын** қамтамасыз ету керек.

БЕСІНШІ. Құрылысқа және коммуналдық секторға заманауи технологияларды енгізу.

Жүзеге асырылып жатқан бағдарламалар арқасында Қазақстанда пайдалануға берілген тұрғын үйлердің көлемі жылына **10 миллион шаршы метрден** асты.

Тұрғын үйді **көпшілікке қолжетімді** еткен **тұрғын үй жинақтау жүйесі** тиімді жұмыс істеуде.

Баспанамен қамту көрсеткіші соңғы 10 жылда бір тұрғынға шаққанда **30 процентке** өсіп, бүгінде **21,6 шаршы метрді** құрады.

Бұл көрсеткішті **2030 жылы 30 шаршы метрге** дейін жеткізу керек.

Осы міндетті орындау барысында құрылыс салудың **жаңа әдістерін, заманауи материалдарды**, сондай-ақ ғимараттардың жобасы мен қала құрылысының жоспарын жасағанда **мүлде басқа тәсілдерді** қолдану керек.

Ғимараттардың **сапасына, экологиялық тазалығына және энергиялық тиімділігіне** жоғары талап қою қажет.

Салынатын және салынған үйлер мен инфрақұрылымдық нысандарды **интеллектуалды басқару жүйелерімен** жабдықтау керек.

Бұл тұрғындарға қолайлы жағдай жасап, электр энергиясын, жылу мен суды тұтынуды қысқартып, табиғи монополистерді тиімді жұмысқа ынталандырады.

Заңнамаға, соның ішінде табиғи монополиялар саласын реттейтін заңдарға **тиісті өзгерістер** енгізу қажет.

Әкімдер **тұрғын үй-коммуналдық инфрақұрылымын жетілдіру** мәселесін мемлекет-жекеменшік серіктестігі негізінде белсенді шешуі керек.

Ауылдық елді мекендерді **сапалы ауызсумен** қамтамасыз ету үшін Үкімет бұл іске барлық қаражат көздерінен жыл сайын кем дегенде **100 миллиард теңге** қарастыруы қажет.

АЛТЫНШЫ. Қаржы секторын «қайта жаңғырту».

Банктік портфельдерді «нашар» несиеден арылту ісін аяқтау қажет.

Ол үшін банк иелері шығындарын мойындай отырып, **экономикалық жауапкершілік** алуға тиіс.

Акционерлердің аффилирленген компаниялар мен жеке адамдардың пайдасы үшін банктерден қаржы шығаруы ауыр қылмыс болып саналуға тиіс.

Ұлттық Банк мұндай істерге немқұрайлы қарамау керек.

Әйтпесе, мұндай мемлекеттік органның не керегі бар?

Ұлттық Банк тарапынан қаржы институттарының қызметін қадағалау **қатаң, уақтылы әрі нәтижелі** болуға тиіс.

Мемлекет **қарапайым азаматтардың мүдделерін қорғауға** одан әрі кепілдік береді.

Жеке тұлғалардың банкроттығы туралы заң қабылдауды тездету қажет.

Сонымен қатар **2016 жылдың 1 қаңтарына дейін** халыққа берілген **валюталық ипотекалық займдар жөніндегі мәселені** Ұлттық Банкке толығымен **шешуді тапсырамын.**

Сол күннен бастап аталған валюталық займдарды жеке тұлғаларға беруге заң жүзінде тыйым салынған болатын.

Ұлттық Банк пен Үкімет экономика салаларындағы нақты тиімділікті есепке алатын ставкалармен бизнеске **ұзақ мерзімді несиелендіруді** қамтамасыз ету мәселесін бірлесіп шешуге тиіс.

Инвестициялық ахуалдың одан әрі жақсаруы және **қор нарығының дамуы** маңызды болып саналады.

Бұл – жұмысын бастаған **«Астана» халықаралық қаржы орталығының** негізгі міндеттерінің бірі.

Ол халықаралық озық тәжірибені пайдаланып, ағылшын құқығы мен заманауи қаржы технологияларын қолданатын **өңірлік хабқа** айналуға тиіс.

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» ұлттық компанияларының акцияларын **IPO-ға** табысты түрде шығару қор нарығын дамытуға септігін тигізеді

ЖЕТІНШІ. Адами капитал – жаңғыру негізі.

Білім берудің жаңа сапасы.

Барлық жастағы азаматтарды қамтитын **білім беру ісінде өзіміздің озық жүйемізді** құруды жеделдету қажет.

Білім беру бағдарламаларының негізгі басымдығы **өзгерістерге үнемі бейім болу және жаңа білімді меңгеру қабілетін** дамыту болуға тиіс.

2019 жылдың 1 қыркүйегіне қарай **мектепке дейінгі білім беру ісінде** балалардың ерте дамуы үшін өз бетінше оқу машығы мен әлеуметтік дағдысын дамытатын **бағдарламалардың бірыңғай стандарттарын** енгізу қажет.

Орта білім беру саласында жаңартылған мазмұнға көшу басталды, ол **2021 жылы** аяқталатын болады

Бұл – мүлде жаңа бағдарламалар, оқулықтар, стандарттар және кадрлар.

Педагогтарды оқыту және олардың біліктілігін арттыру жолдарын қайта қарау керек болады.

Еліміздің университеттеріндегі педагогикалық кафедралар мен факультеттерді дамыту қажет.

Білім берудің барлық деңгейінде **математика және жаратылыстану ғылымдарын оқыту сапасын күш**

Бұл – жастарды жаңа технологиялық қалыпқа дайындаудың маңызды шарты.

Білім беру мекемелерінің арасындағы бәсекелестікті арттырып, жеке капиталды тарту үшін қала мектептерінде **жан басына қатысты қаржыландыру** енгізілетін болады.

Біздегі **оқушылардың жүктемесі** ТМД елдерінің ішінде ең жоғары болып отырғанын және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы елдеріне қарағанда орта есеппен үштен бір еседен көп екенін ескеріп, оны **төмендету** керек.

Үздік денсаулық сақтау ісі және дені сау ұлт.

Халықтың өмір сүру ұзақтығының өсуіне және медициналық технологиялардың дамуына байланысты **медициналық қызмет көрсетуге деген сұраныс көлемі арта түсетін болады.**

Қазіргі денсаулық сақтау ісі қымбатқа түсетін стационарлық емге емес, **негізінен аурудың алдын алуға бағытталуға** тиіс.

Саламатты өмір салтын насихаттай отырып, **қоғамдық денсаулықты басқару ісін** күшейту керек.

Жастардың репродуктивті денсаулығын қорғауға және нығайтуға ерекше назар аудар керек.

Тиімділігі аз және мемлекет үшін шығыны көп диспансерлік ем қолданудан негізгі **созылмалы ауруларға** алыстан диагностика жасап, сондай-ақ осы саланы амбулаторлық емдеу арқылы басқаруға көшу қажет.

Бұл тәжірибе әлемде бұрыннан бар.

Оны батыл әрі белсенді түрде енгізу керек.

Онкологиялық аурулармен күресу үшін кешенді жоспар қабылдап, **ғылыми онкологиялық орталық** құру қажет.

Халықаралық озық тәжірибе негізінде **ауруды ерте диагностикалаудың** және **қатерлі іс емдеудің жоғары тиімділігі** қамтамасыз етілуге тиіс.

Біз кардиология, босандыру және өкпе ауруымен күресу кезінде атқарған істеріміз сияқты жұмыстарды да жүргізуіміз керек.

Денсаулық сақтау саласы халықтың, мемлекеттің және жұмыс берушінің ортақ жауапкершілігіне негізделген **Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру** жүйесіне кезең-кезеңімен көшетін болады.

Елбасының әр жолдауы жаңа жаңашылдықтарға жол ашады. Сондықтан да бізге бағытталып отырған бұл жолдаудың жүзеге асуына біз де үлесімізді қосуға міндеттіміз!

- Назарларыңызға рахмет!
- Спасибо за внимание!
- Thank you for your attention!